

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.11.2009, sp. zn. 4 Tz 85/2009, ECLI:CZ:NS:2009:4.TZ.85.2009.1

Číslo: 6/2011

Právní věta: Trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 alinea 1 tr. zák. je dokonán již tím, že pachatel padělal veřejnou listinu nebo podstatně změnil její obsah v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé. Pozdější užití takové listiny jako pravé je jen realizací jeho záměru použít tuto listinu jako pravou, který existoval v době jejího padělání nebo pozměňování, a proto se pachatel takovým jednáním nedopouští též trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 alinea 2 tr. zák. Jestliže pachatel v době, kdy padělal nebo podstatně změnil obsah veřejné listiny ještě neměl v úmyslu ji použít jako pravou, pak trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 alinea 2 tr. zák. je dokonán až tím, že ji pachatel skutečně užije jako pravou např. v obchodním styku. Pokud v takovém případě pachatel veřejnou listinu (např. živnostenský list, do něhož dopsal oprávnění k provozování další živnosti) použije při uzavírání smlouvy na provedení činnosti neoprávněně doplněné do živnostenského listu jako prostředek k tomu, aby tímto způsobem podvodně vylákal peníze, není z hlediska dokonání trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 alinea 2 tr. zák. významné, zda a kdy došlo k dokonání sbíhajícího se trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. *) Poznámka redakce: Nyní jde o jedinou alineu uvedenou v § 348 odst. 1 trestního zákoníku. To však nic nemění na závěru vztahujícím se k řešení otázky dokonání takového činu, což může mít význam při posuzování např. časové působnosti trestních zákonů, či počátku běhu promlčecí doby

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.11.2009

Spisová značka: 4 Tz 85/2009

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Padělání a pozměňování veřejné listiny, Podvod

Předpisy: § 176 odst. 1 bod 1 tr. zák.

§ 176 odst. 1 bod 2 tr. zák.

§ 250 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti ve prospěch obviněného R. J., proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 5 To 46/2001, vyslovil porušení zákona a zrušil napadený rozsudek ve výroku, jímž byl obviněný uznán vinným trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. ve znění zákona č.

265/2001 Sb. v souběhu s trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. ve znění zákona č. 265/2001 Sb., jakož i ve výroku o trestech, a Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 5. 9. 2001, sp. zn. 48 T 8/2000, byl obviněný R. J. uznán vinným pod bodem 1. výroku o vině trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., pod bodem 2. výroku o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a pod body 3. a 4. dvěma trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Za to mu byl uložen souhrnný trest a v jeho rámci mimo jiné i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikatelské činnosti v oboru koupě zboží za účelem dalšího prodeje a v prodeji na dobu 5 let. Dále bylo ve vztahu k jednomu skutku upuštěno od dalšího trestu a bylo rozhodnuto i výroky o náhrady škody.

Proti citovanému rozsudku podali odvolání obviněný R. J. a státní zástupce krajského státního zastupitelství. Odvolání podané státním zástupcem však vzal zpět státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Olomouci svým výslovně učiněným prohlášením u veřejného zasedání Vrchního soudu v Olomouci dne 9. 10. 2002 a předseda senátu odvolacího soudu podle § 250 odst. 1, 4 tr. ř. vzal toto zpětvzetí odvolání na vědomí.

Z podnětu odvolání obviněného R. J. pak Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 5 To 46/2001, podle § 258 odst. 1 písm. b), d) a f), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o vině pod body 1. a 2., v celém výroku o trestu, včetně výroku o upuštění od dalšího trestu, a ve výrocích o náhradě škody. Poté podle § 259 odst. 3 tr. ř. odvolací soud nově uznal obviněného vinným pod písm. a) výroku o vině trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. a pod písm. a) až g) výroku o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák.

Trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. [v souběhu s jedním dílčím útokem trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák.] se obviněný R. J. dopustil tím, že v přesně nezjištěné době v měsíci listopadu 1997 v místě svého trvalého bydliště v obci R., okr. B., pozměnil svůj živnostenský list vystavený bývalým Okresním úřadem v B. pro předmět podnikání spočívající v obchodní živnosti - koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, a to tak, že na psacím stroji dopsal do předmětu podnikání položku „klempířství a pokrývačství“, takto pozměněný živnostenský list použil dne 8. 12. 1997 při uzavření smlouvy o dílo s B. N., bytem K., na kompletní opravu střechy, přičemž v souvislosti s touto smlouvou v den jejího uzavření obviněný obdržel zálohu ve výši 90 000 Kč, dne 8. 5. 1998 obdržel další zálohu ve výši 95 000 Kč a dne 28. 5. 1998 další zálohu ve výši 119 469,80 Kč, obviněný však nereagoval na opakované urgencye na dodání materiálu a zahájení stavby, oddaloval termíny prací, neprovedl určenou práci a z materiálu dodal pouze fólii v hodnotě 4334 Kč, nevrátil přijaté zálohy, a tím způsobil B. N. škodu ve výši celkem 300 135,80 Kč.

Za tyto trestné činy, jakož i za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., jehož spácháním byl obviněný R. J. uznán vinným v nezměněných výrocích o vině v rozsudku soudu prvního stupně pod body 3. a 4., byl obviněnému uložen podle § 250 odst. 3 tr. zák. za užití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání 4 a 1/2 roku. Pro výkon trestu byl obviněný zařazen podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikatelské činnosti s předmětem podnikání obchodní živnost - koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej a s předmětem podnikání klempířství a pokrývačství, a to na dobu 5 let. Současně byly učiněny výroky o náhradě škody podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1 tr. ř.

Proti uvedenému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci podala ministryně spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného R. J. Podle jejího názoru byl zákon porušen v neprospěch obviněného v ustanovení čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 ve vztahu k ustanovení § 176 odst. 1 tr. zák. a dále v ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. ve vztahu k ustanovením § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. Ministryně spravedlnosti vytkla Vrchnímu soudu v Olomouci, že pokud rozhodoval o vině obviněného trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny a užil právní kvalifikace podle § 176 odst. 1 tr. zák., pak v době, kdy rozhodoval, měl na tento trestný čin aplikovat aboliční ustanovení čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998, které se vztahovalo na uvedený trestný čin. Vrchní soud ve svém rozhodnutí zdůvodnil názor, proč nepostupoval v intencích citovaného aboličního ustanovení, tvrzením, podle něhož trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny byl dokonán až po vyhlášení amnestie, která se proto na něj nevztahovala. Ministryně spravedlnosti však nesouhlasí s tímto právním závěrem, protože podle jejího názoru byl zmíněný trestný čin dokonán již samotným předložením padělaného živnostenského listu a uzavřením smlouvy v měsíci listopadu 1997.

Ministryně spravedlnosti zaměřila podanou stížnost pro porušení zákona rovněž proti vymezení trestu zákazu činnosti, který Vrchní soud v Olomouci ve svém rozsudku nově uložil obviněnému R. J. Přestože odvolací soud ponechal stejnou výměru tohoto trestu v trvání 5 let, rozšířil okruh činností, na který se uložený zákaz vztahuje, přičemž pominul, že rozhodoval pouze na podkladě odvolání obviněného a že nemohl svým rozhodnutím zhoršit jeho postavení. Pokud tak učinil, postupoval v rozporu s ustanovením § 259 odst. 4 tr. ř. Proto v závěru stížnosti pro porušení zákona ministryně spravedlnosti navrhla, aby Nejvyšší soud vyslovil namítané porušení zákona, aby zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. a ve výroku o uložených trestech, a aby zrušil i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením pozbydou podkladu. Dále ministryně spravedlnosti navrhla, aby věc byla vrácena Vrchnímu soudu v Olomouci k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že zákon byl porušen.

Pokud jde o důvodnost užití amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998 ve vztahu k trestnému činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., Nejvyšší soud zdůraznil následující. Podstatou tohoto trestného činu spáchaného obviněným R. J. bylo pozměnění obsahu jeho živnostenského listu někdy v měsíci listopadu 1997, kdy obviněný doplnil do originálu živnostenského listu rozsah živnostenského oprávnění o položku „klempířství a pokrývačství“. Takto pozměněný doklad pak obviněný použil jako pravý dne 8. 12. 1997 při uzavírání smlouvy o dílo s B. N. na kompletní opravu střechy jeho domu.

Vrchní soud v Olomouci důvodně posoudil tento skutek jako trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud však nemohl přisvědčit právní úvaze odvolacího soudu, že se na trestný čin této právní kvalifikace nevztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 (publikované pod č. 20/1998 Sb.), neboť obviněný R. J. na základě pozměněného živnostenského listu pobíral zálohy na objednané práce až do 28. 5. 1998, takže uvedený trestný čin dokonal teprve po vyhlášení citované amnestie, jejíž účinky tudíž na něj nedopadají. Jak totiž vyplývá z ustálené judikatury a soudní praxe, trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. je dokonán již okamžikem, kdy pachatel podstatně změnil obsah veřejné listiny v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé, nebo kdy pachatel podstatně změněnou veřejnou listinu užije jako pravou. To se v posuzovaném případě stalo jednak blíže nezjištěného dne v měsíci listopadu 1997, kdy obviněný podstatně pozměnil obsah svého živnostenského listu, a jednak dne 8. 12. 1997, kdy obviněný předložil takto podstatně pozměněný živnostenský list při uzavírání smlouvy o dílo s B. N. Přitom vyplácení záloh poškozenými osobami za objednané práce, které měl obviněný pro ně provést, a

přebírání těchto peněz obviněným je třeba hodnotit jako podstatné náležitosti jen ve vztahu k naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., jímž byl obviněný rovněž uznán vinným. Proto nepodřazení té části skutku, která byla kvalifikována podle § 176 odst. 1 tr. zák., pod aboliční ustanovení čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998, považuje Nejvyšší soud za porušení zákona v těchto ustanoveních.

Nejvyšší soud vyslovil namítané porušení zákona v neprospěch obviněného R. J., proto v napadeném rozsudku odvolacího soudu zrušil výrok o vině pod bodem a), pokud jím byl obviněný uznán vinným trestným činem padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. v souběhu s trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., dále zrušil výrok o uložených trestech a zrušil i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, pokud zrušením pozbyla podkladu. Nejvyšší soud pak přikázal věc Vrchnímu soudu v Olomouci, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.